

3°. dat genoemd ongeval waarschijnlijk direct of indirect verergering der latente longtuberculose heeft teweeg gebracht.

Immers of het trauma had direct een ongunstigen invloed op de tuberculose van den linker longtop of, wat waarschijnlijker is, de pleuritis verzwakte den patiënt en de latente toptuberculose kon zich uitbreiden, doordat het weerstandsvermogen was verminderd. Van groot belang is ook de continuïteit in de ziekteverschijnselen van trauma tot dood.

4°. dat de uitbreiding der long-tuberculose waarschijnlijk tot de miliaire tuberculose heeft aanleiding gegeven, welke den dood van v. G. heeft veroorzaakt.

In Februari toch traden hevige ziekteverschijnselen blijkbaar daardoor op, doordat tuberkelbacillen in grooten getale in het bloed kwamen. Waar dit geschiedde is bij de obductie niet ontdekt, waarschijnlijk in de linker bovenkwab. Wel is nog een veel nauwer verband denkbaar, namelijk aantasting van den achter de ontstoken en verkaasde rechter pleura loopenden ductus thoracicus.

Volkomen juist acht de rapporteur het, dat v. G. ook zonder ongeval ten grave kon gesleept zijn. Doch hier gelde het woord van VILLEMİN: „Après une contusion ayant porté sur le thorax l'apparition des premiers signes classiques de la tuberculose doit être précoce pour que la relation de cause à effet soit acceptable”. Dit nu was hier het geval.

Op grond van de ervaring omtrent den nadeeligen invloed van een trauma op tuberculeuse aandoeningen, het optreden van ziekteverschijnselen onmiddellijk na het ongeval, de continuïteit der ziekelijke zwakte, het vrij nauwkeurig inzicht in het ziekteproces, dat de stukken verschaffen, is de rapporteur van oordeel, dat een oorzakelijk verband is aan te nemen met een mate van waarschijnlijkheid, die als vrij groot is te qualificeeren.

De Centrale Raad volgde bij uitspraak n°. 1531 van 5 Febr. 1907 dit advies.
v. H.

INGEZONDEN.

Z E N U W - C H I R U R G I E.

In het verslag der gecombineerde vergadering der 2de en 3de sectie van het Amsterdamsch Genootschap tot bevordering der Natuur-, Genees- en Heelkunde, gedrukt op blz. 1904 in het vorige nummer van ons *Tijdschrift*, haalt dr. MUSKENS woorden van WINKLER en mij aan: „en dehors de ces quelques faits” (gepubliceerde operatiën van het ganglion Gasseri van KORTEWEG en MAC GILLAVRY) „la chirurgie du système nerveux périphérique n'a été dans notre pays pour ainsi dire pas pratiquée”. Met deze uitspraak rechtvaardigt MUSKENS de mededeeling zijner gevallen. Intusschen vindt men in dit verslag slechts één geval vermeld: uit het verloop van dat ééne geval (21 medici werden geraadpleegd), maakt MUSKENS de gevolgtrekking, dat ten onzent veel te weinig er om gedacht wordt, welk waardevol middel wij in de radicale operatie van dit lijden bezitten.

Discussie, gevolgd op deze voordracht, zoekt de lezer te vergeefs en zoo schijnt het door MUSKENS geschilderde lage standpunt der zenuw-chirurgie

in Nederland stilzwijgend beaamd. Mede zijn bewering, dat de chirurgie der periphere zenuwen steeds meer tot het bijzonder terrein van den neuroloog-chirurg zal blijven behooren.

Welnu, er is, naar ik geloof, niemand in de vergadering geweest, die dat zou beaamd hebben, indien MUSKENS het daar gezegd had. Doch hij heeft dit gezegd in de volgende vergadering der sectie voor *heelkunde*. De acta hiervan moeten nog verschijnen. Zodoende ook de oppositie, dáár tegen MUSKENS mededeeling gevoerd. Daar echter door de foutieve wijze, waarop de notulen zijn gepubliceerd, het verband tusschen mededeeling en oppositie is verbroken, meen ik verplicht te zijn, hier te laten volgen, wat ik, althans naar den inhoud, op de sectie-vergadering voor *heelkunde* heb gezegd tot den heer MUSKENS: „het woord *pratiquée* moet een lapsus zijn: bedoeld was blijkbaar „*communiquée* (of *publiée*). De chirurgie van het periphere zenuwstelsel is „reeds oud en wij leerden deze in onze jeugd reeds heel goed van onzen „leermeester (prof. TILANUS). Doch de Nederlandsche medicus doet veel, maar „hij publiceert weinig en heeft blijkbaar de publicatie van periphere neurec- „tomieën als tot niets dienende beschouwd, daar hij bij de algemeene verbrei- „ding der kennis over neurectomie bij medici en chirurgen daarmee niet het „minste nieuws kon vertellen”.

Ik geloof niet, dat ook de heer MUSKENS bij zijn mededeeling aan een der aanwezigen eenig nieuws heeft verteld. Althans niemand heeft mij dit tegen-
gesproken.

ROTGANS.

V E R W E E R.

Geachte Redactie!

Gedachtig aan het „Wie kaatst moet den bal verwachten” heb ik mij voorgenomen om zelfs de scherpste zakelijke critieken op mijn brochure'tje onbeantwoord te laten, mij voornemend desnoods later eens collectief op geschilpunten terug te komen. Wie er belang in stelt, kan de motieven van mijn critici naast de mijne leggen en oordeelen.

Als ik dan toch een zeer kleine plaatsruimte van u vraag, is het uitsluitend om op te komen tegen één uitdrukking van collega L. L. POSTHUMA, te vinden in zijn beschouwingen door u opgenomen onder de rubriek „Beroepsbelangen” in het nummer van 29 Juni 1907 en wel deze: „Heeft hij gemeend dit ministerie, politiek met hem bevriend, een staf te moeten geven om den berg bezwaren der medici te overwinnen?”.

Hoewel het mij niet duidelijk is hoe een staf een berg kan „overwinnen”, meen ik toch tegen de beteekenis dezer woorden te moeten protesteeren.

Ik wil daar alleen bijvoegen dat, zelfs al stond mijn besluit, om geen critiek-beschouwingen te geven, niet bij mij vast, een insinuatie van den aard als door POSTHUMA gebruikt, voldoende zou zijn om van *zijn* critiek althans verder geen nota te nemen.

Met dank voor de plaatsing verblijf ik
Roermond, 29 Juni 1907.

Uw Dw. collega,
D. BROCKX.
